

UNHABITAT

The United Nations Human Settlements Programme / FNs bosettingsprogram

- I tråd med FNs retningslinjer utføres ekstern revisjon av Revisjonsstyret (BOA). UK National Audit Office fungerer for tiden som ekstern revisor. Revisorerklæringer og rapporter legges fram for UN-Habitats Styre og oversendes Generalforsamlingen. OIOS har et halvårlig system som sporer oppfølging av merknader og anbefalinger. BOA har et årlig system. Oppfølgingsrate er 90 prosent.
- UN-Habitat har en klar anti-korrupsjonspolitikk som alle nyansatte opplæres i. Mht. å forebygge og identifisere misligheter foreligger flere mekanismer. Ansatte plikter å rapportere mistanke til OIOS' Etterforskningsavdeling. Den rapporterer halvårlig funn og anbefalinger til UN-Habitats ledelse. Oppfølging meddeles halvårlig til Generalforsamlingen via Generalsekretæren. Generalsekretæren offentliggjør regelmessig iverksatte sanksjoner.
- Organisasjonen har utviklet seg betydelig siden etableringen som "program" i 2002. Budsjettet er tredoblet. Særlig har den operasjonelle virksomheten vokst knyttet til gjenreising etter krig og naturkatastrofer. Det ligger en utfordring i å øke kjernestøtten for å gi mer rom for normativ virksomhet.
- MTSIP er i ferd med å få på plass viktige administrative og institusjonelle reformer. Det er lagt grunnlag for et resultatbasert forvaltningssystem. De ansatte har i alle evalueringer skåret høyt mht. faglig kompetanse.
- Å endre styringsstruktur i retning av løsere tilknytning til ECOSOC og Generalforsamlingen blir avgjørende for intern effektivitet. Det samme gjelder for de felles administrative tjenestene med UNEP.

3. Norsk politikk overfor UNHABITAT

Det er godt samsvar mellom Soria Moria - erklæringen og UN-Habitats mål. Programmet er viktig fordi det er den eneste representative, mellomstatlige organisasjonen som arbeider med bosettings- og utviklingsspørsmål. Betydningen understrekes av at halvparten av menneskeheten i dag lever i byer. I 2050 vil dette gjelde for 70 prosent. Fordi 80 prosent av det globale energiforbruket og 71 prosent av CO2 - utslippene skjer her (IEA), og byer i utviklingsland er særlig utsatt i for klimaforverring, har Norge siden 2009 finansiert et "Byer og klima initiativ".

Desentralisering og lokal demokrati er grunnleggende for bærekraftig utvikling. Norges innsats har resultert i "Guidelines on Desentralisation and Strengthening of Local Authorities" vedtatt på styremøtet i 2009. Arbeidet med bruk av retningslinjene er startet bl.a. i Latin Amerika.

Sosiale og økonomiske utviklingseffekter av bolig- og infrastruktur er store. Norge har med Sverige og UK finansiert et pilotprosjekt i fire land som tester låneordninger for de fattigste basert på mobilisering av lokal kapital. I samarbeid med internasjonale finansinstitusjoner blir det en utfordring å oppskalere vellykkede ordninger.

Blant de fattige er kvinner i slummen de fattigste. Samtidig har kvinnene her ofte større uavhengighet og mulighet til sosial organisering. For å utnytte dette støtter Norge UN-Habitats arbeid for likestilling.

Norge har framhevet endringspotensialet i urban ungdom og bidratt til at UN-Habitat er blitt en ledende aktør på feltet innen FN. Det er ønskelig i større grad å koordinere FNs ungdomsarbeid.

Norge ledet og bidro økonomisk til revitaliseringen av UN-Habitat fra 1999 av. Organisasjonen ble oppgradert til fullverdig FN-program under 56. Generalforsamling i 2001. Støtten til MTSIP viderefører denne institusjonelle innsatsen. Norge har bidratt til å gjøre World Urban Forum til et faglig møtested hvert andre år for tusener av deltakere fra myndigheter, sivilsamfunn og forskere.

Norge er sentral for å styrke UN-Habitats giverkoordinering. Felles årlige møter (Sverige, Norge, Spania) ble innført i 2010.

1. Fakta

Type organisasjon: Frivillig finansiert program

Etableringsår: 1976 (som United Nations Human Settlements Centre)

Hovedkvarter: Nairobi

Antall landkontor: 3 regionkontor, 8 informasjons- og liaisonkontor, 43 land og prosjektkontor

Leder: Juan Clos (Spania)

Dato for styremøter 2011: 11.-15. april

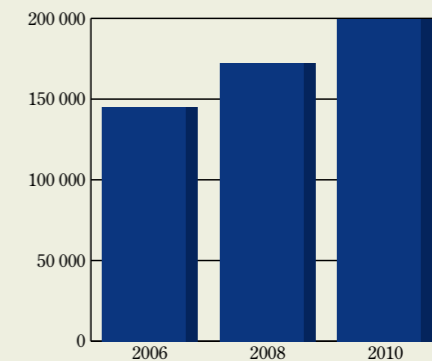
Norsk styreplass: 2003 - 2013

Antall norske ansatte: 3

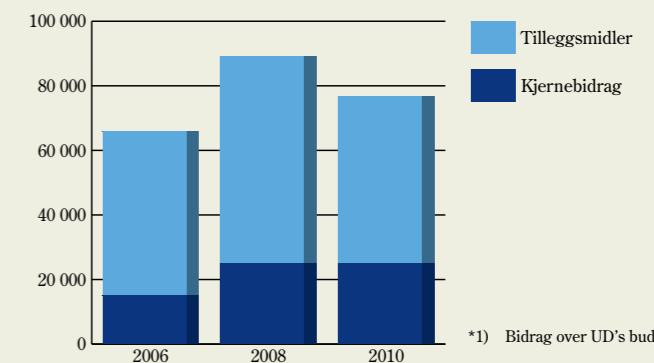
Ansvarlig departement: Ansvaret delt mellom Utenriksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet

Website: www.unhabitat.org

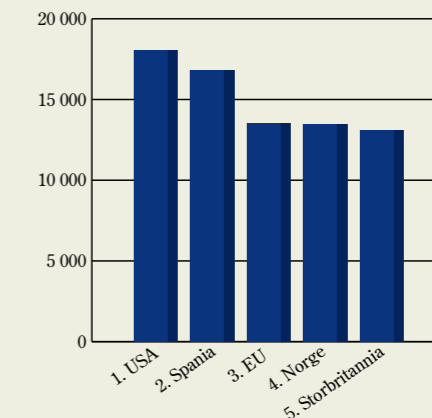
Totale inntekter (tusen USD)

Norske bidrag^{*1)} (tusen NOK)

Bidrag fem største givere (tusen USD)

Utenriksdepartementet
Besøksadresse: 7. juni plassen/ Victoria Terrasse, Oslo
Postadresse: Postboks 8114 Dep. N-0032 Oslo

Ved spørsmål, kontakt Seksjon for budsjett og forvaltning på e-postadresse: sbf-fn@mfa.no. Profilarlene er også tilgjengelige på: www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/fn/fnorg_vurdering

Mandat og virkeområder

UN-Habitats utviklingsmål er å arbeide for ”bærekraftig bosetningsutvikling i en mer urban verden”. Å fremme desentralisering og lokalt styresett er viktige delmål sammen med ”egnet bolig for alle”. Andre viktige mål er tusenårs mål 7, delmål 11: å forbedre levekårene til 100 mill. slumbeboere og delmål 10: å halvere andelen mennesker uten tilgang på sikkert drikkevann og tilfredsstillende sanitære forhold.

UN-Habitat kombinerer normative og operasjonelle funksjoner (fra praksis til norm til praksis).

Medium Term Strategy and Institutional Plan – MTSIP (2008-2013) organiserer arbeidet i seks fokusområder:

- Være partner for støtte og overvåke en bærekraftig urbanisering
- Forbedre urban planlegging, styring og ledelse
- Støtte sosial boligbygging
- Fremme god miljømessig infrastruktur og basistjenester
- Styrke finansieringssystemer for boliger
- Fremme godt styresett

Oppnådde resultater 2010

UN-Habitat har vært en nødvendig, men ikke tilstrekkelig faktor til at 22 millioner mennesker i utviklingsland årlig fra 2000 til 2010 har flyttet ut av slum. Samtidig har absolutt antall slumbeboere økt fra 776,7 mill. til 826 mill. Særlig Habitat agendaen (Istanbul, 1996) fører til betydelig internasjonal oppmerksomhet om problematikken.

Fokusområderesultatene (utvalg) som følger er rapportert i 2011:

- Fokusområde I: Mediadekningen av ”flagship”-rapporter og Den internasjonale Habitat dagen er økt fra 7910 artikler (engelsk) i 2009 mot 14022 i november 2010. Mål: 16.000 i 2011.
- Antall nedlastninger fra UN-Habitats hjemmeside nådde 843.000 i 2010 mot 362.126 i 2009. Mål: 400.000 i 2011.
- 79 land markerte Habitat dagen i 2010 mot 46 i 2009. Mål: 48 i 2011.
- Mht. måling av bærekraftig utvikling ble i 2010 155 nasjonale og lokale urbane målingsstasjoner støttet mot 145 i 2009. Mål: 160 i 2011.
- UN-Habitat hadde i 2010 ansvaret for FN pavillongen med 3 mill. besøkende under Shanghai EXPO.
- Un-Habitat har i 2009 og 2010 gjennom det nye ”Ungdomsfondet” gitt økonomisk støtte til 113 ungdoms-

ledede tiltak i mer enn 30 utviklingsland basert på 6.000 søknader. Antallet økte med 40 prosent fra 2009 til 2010.

- En ”Handlingsplan for likestilling” ble utarbeidet i 2010. Planen er under oppfølging.
- Fokusområde II: Med utgangspunkt i fire byer i 2008, har i 2010 22 klimasårbare byer i utviklingsland utviklet en egen ”Handlingsagenda for klimaendring”. Det er for tidlig å si noe om resultatene.
- Fokusområde III: I 2010 utviklet, gjennomførte eller slutførte 32 stater land- og boligreformer med støtte fra UN-Habitat . Mål: 30 land i 2011.
- Gjennomførte ”egnet bolig for alle” - og redusert slumrasering - tiltak er økt fra 19 land i 2009 til 24 i 2010. Mål: 21 land i 2011.
- Land som oppgraderer slum er økt fra 20 i 2009 til 33 i 2010. Mål: 26 land i 2011. I Kandahar og Lashkar Gar er det i 2010 utstedt 24.500 tomteskjøter. 100.000 innbyggere får dermed tryggere boforhold.
- UN-Habitat har finansiert forskning i Etiopia som førte til at regjeringen i 2010 med støtte fra Verdensbanken, oppskalerte sitt landsertifikat program fra 24 til 40 mill.
- Fokusområde IV: I 2010 har 1,25 mill. mennesker fått bedre vann- og sanitærtjenester pga. UN-Habitat. Økningen er på 0,25 mill. siden 2009. Mål 2011 er 1.3 mill. I India har 12.700 mennesker fått bedre vannforsyning. 25.900 har bedre sanitærtjenester. 39.000 innbyggere har tryggere levevilkår fordi søppelinnsamlingen er forbedret. 30 skoler i slummen i Dhaka og Comilla har bedre vann, sanitær og hygienetjenester.
- Fokusområde V: Med egenkapital på USD 2,75 mill. har UN-Habitat reist USD 550 mill. til bolig- og infrastrukturtiltak for lavinntektsgrupper. Pilottiltak har sikret boliger til 250 hushold i Uganda, 900 i Nepal, 2.000 i Nicaragua, 2.800 i Tanzania og 30.000 i Palestina.
- Fokusområde VI: Evalueringer viser at MTSIP har skapt en sterkere felles visjon, entusiasme og innsatsvilje blant ansatte. Normative og operasjonelle forbindelseslinjer på globalt-, regionalt- og land-nivå er forbedret. Administrative og institusjonelle reformer som har bedret organisasjonens effektivitet og måloppnåelse er gjennomført.
- Bosettingsspørsmål er i 2010 integrert i 43 UNDAFs og 38 nasjonale utviklingsplaner. Dette innebærer økning fra henholdsvis 23 og 20 i 2009. Mål: 30 land i 2011.
- Urbane risiko- og sårbarhetstiltak er integrert i strategier og lovgivning i 11 land i 2010 mot 9 i 2009. Mål 2011 er 10. Antall byer som gjennomfører slike tiltak er økt fra 112 i 2009 til 132 i 2010. Målet for 2011 er 139.

Resultateksempel

UN-Habitat har utvirket USD 110 millioner fra Den afrikanske utviklingsbanken til fase to av det regionale Lake Victoria vann og sanitærprogram (15 byer i Kenya, Tanzania og Uganda). Mht. trygt drikkevann har tiltaket i 2010 kommet 208.000 mennesker til gode. Dette innebærer en økning på 79.000 fra 2008. For sanitærtjenester er antallet økt fra 13.500 i 2008 til 70.000 i 2010. USD 500.000 er reist lokalt gjennom mikrokreditt sparing.

2. Vurderinger: Resultater, effektivitet og kontroll

Resultatene som presentert er i tråd med MTSIPs mål og delmål. De reflekterer tilfredsstillende kostnadseffektivitet og relevans samt god sammenheng mellom norm og operasjon.

Resultatbasert forvaltning og MTSIP 2008-2013 ble vedtatt i 2007 av Styret. Framdriftsplan i form av et resultatrammeverk forelå i april 2009 med overordnet mål, delmål, strategiske resultatmål for 6 fokusområder og 18 ”SMART” indikatorer (specific, measurable, achievable, realistic, timely). Resultater rapporteres halvårlig.

En ”task force” er etablert for å internalisere resultatbasert forvaltning. I 2010 fikk 200 ansatte opplæring mot 125 i 2009. Arbeidet med budsjettet for 2012-2013 baserer seg på oppnådde resultater. Tilnærmingen reflekteres i de land-spesifikke planene. Alle tiltak kvalitetssikres av ”Project Review Committee”.

Muligheten til å måle resultatoppnåelse varierer. Det skyldes at UN-Habitat har en normativ hovedtilnærming og at mange aktører og faktorer bidrar. Tiltakene er pga. begrensede ressurser ofte små. For større innsatser som ”Lake Victoria Water and Sanitation Programme” foreligger grunnlagsstudier for måling av virkninger.

Mht. data-aggregering fra land til globalt nivå arbeider UN-Habitat med å styrke kapasiteten til nasjonale og lokale institusjoner. Et økende antall ”Urban Observatories” gir data til globale ”flagship reports”. Her beskrives utviklingstrender og virkninger på individ og samfunnsnivå.

Budsjettarbeidet skjer i tråd med resultatbaserte prinsipper. Bl.a. brukes en web-basert ”budgeting tool” som ”forbinder” økonomiske ressurser med forventede resultater. Resultatrapportering og evalueringfunn brukes i økende grad til å endre prioriteringer og arbeidsform. Ledere, ansatte og veiledere vurderes regelmessig ut fra resultatoppnåelse.

Lederen for Evaluering- og monitorering rapporterer til Styret/Komiteen for faste representanter gjennom Eksekutivdirektøren. Det toårige arbeidsprogrammet og budsjettet omfatter midler til drift av enheten og gjennomføring av en plan som vedtas av Styret. Eksterne evalueringer foretas av uavhengige konsulenter. Kvalitetskriterier for vurdering av studiene foreligger. Evalueringer krever kommentarer og oppfølging fra administrasjonen. Norge prioriterer evaluering: i 2010 ble det gjennomført seks studier med norsk støtte/involvering.

Tilnærminger som fremmer urban bærekraftig utvikling er:

- Menneskerettighetstilnærmingen er dypt forankret i UN-Habitat: retten til land, bolig og annen eiendom. Et viktig virkemiddel er UN Housing Rights Programme lansert i 2002 basert på Habitat Agendaen i samarbeid med UN High Commissioner for Human Rights. Arbeidet mot tvungen utkastelse av sårbare grupper skjer i ”Advisory Group on Forced Evictions”. Flere sivilsamfunnsorganisasjoner er medlemmer.
- Norge er sentral mht. å fremme likestillingsperspektivet i UN-Habitat. En ”Gender Mainstreaming Unit” er støttet siden 2006 for å fremme likestilling innen fokusområdene. Styremøtet i 2011 vedtok at internasjonale bosettingsorganisasjoner skal koordinere seg i forhold til UN-Women.
- Ungdom er en sosial, kulturell og politisk endringsagent. Perspektivet fremmes som tverrgående. Gjennom samarbeid med UngInfo, Landsrådet for norske ungdomsorganisasjoner og Senter for barneforskning har UN-Habitat utviklet modeller for ungdomsinformasjon, et Ungdomsfond og forskningstiltak.
- Den eksterne effektiviteten til UN-Habitat ble i en svensk gjennomgang (2008) vurdert som tilfredsstillende i motsetning til den interne. Dette skyldes primært UNEPs og UN-Habitats felles administrative organ UNON. Den britiske evalueringen av multilaterale organisasjoner er mer kritisk og finner ikke ”spor” etter Programmets virksomhet.
- På landnivå er UN-Habitats 30 programdokumenter utviklet sammen med myndigheter, sivilt samfunn og privat sektor. Nasjonalt eierskap er en forutsetning for deltakelsen i FNs utviklingsrammeverk (UNDAF). ”Habitat Programme Managers” tilknyttet UNDP bygger forbindelseslinjer til myndigheter i 40 land.
- UN-Habitat vektlegger koordinering av utviklingsaktører innen lokale og nasjonale strukturer. Institusjonsutvikling skjer gjennom spredning av planleggingskompetanse, nye standarder, normer og virkemidler som f.eks. skattlegging og inntektsgenerering. Dette reduserer bistandsavhengighet. I arbeidet med styresett søkes fattige og sårbare grupper tilgodesett. Fokuset er skiftet fra opplæring av enkeltpersoner til endring av institusjoners transaksjonssystemer.
- UN-Habitats interne revisjonsfunksjon utføres av Internal Oversight Services (OIOS) i tråd med FNs retningslinjer. OIOS rapporterer til FNs Generalsekretær som utnevner dens leder.